



11/22

ONDERSTEUNING INITIATIEVEN BLOEIZONE FRYSLÂN

TOOLKIT VOOR GEMEENTEN

CIJFERS / MENSEN / INZICHT



INLEIDING

Deze toolkit 'ondersteuning bij Bloeizone-initiatieven' helpt gemeenten bij hun werkzaamheden om Bloeizone-initiatieven te motiveren of faciliteren bij het gezonder en gelukkiger maken van hun dorp of wijk. Bijvoorbeeld door initiatieven te ondersteunen bij subsidieaanvragen of om het aanvraagproces aan te pakken. Of door het aanstellen van een centraal contactpersoon waardoor initiatiefnemers gemakkelijker in contact kunnen komen met de gemeente. De toolkit is gebaseerd op de rapportage "[Bloeizone in Fryslân](#)". Het FSP heeft voor deze rapportage elf lokale Bloeizone-initiatieven geïnterviewd. Verder is er input geleverd vanuit drie focusgroepen met ambtenaren uit heel Fryslân die betrokken zijn bij het Bloeizone-concept. De interviews en focusgroepen hebben plaatsgevonden in het jaar 2022. Daarnaast is er een aanvulling met relevante literatuur, dit wordt aangegeven met een verwijzing.

In Fryslân ontstaan steeds meer Bloeizone-initiatieven, oftewel *burgerinitiatieven met actieve inwoners die samen hun omgeving aanpassen om langer in goede gezondheid en welzijn te leven. Dit doen ze vanuit hun eigen perspectief en met activiteiten die aansluiten bij hun omgeving.* Voor gemeenten is het ondersteunen van deze initiatieven een kans om gezamenlijk de transitie te maken naar een doe-democratie.

Deze toolkit helpt gemeenten om het gesprek te voeren met Bloeizone-initiatiefnemers en samen concrete acties te formuleren. De onderdelen bevatten actuele uitdagingen bij Bloeizone-initiatieven en praktische mogelijkheden om (gezamenlijk) het probleem aan te pakken.

Toolkit beslisboom

Thema

Verbinden
van initiatieven

Draagvlak
en betrokkenheid

Samenwerken
en gemeenten

Financiën
en gemeente

Uitdagingen

Bestaande
initiatieven in
dorp/wijk
(p.4)

Met andere
Bloeizone-
initiatieven
(p.5)

Publiciteit
(p.6)

Betrekken lage
sociaaleconomische
status SES
(p.7)

Draagvlak inwoners
(p.8)

Vindbaarheid
ambtenaren
(p.10)

Beperkende
beleidsbepalers
(p.11)

Tijdgebrek
initiatiefnemers
(p.14)

Tijdrovende
aanvraag subsidie
(p.15)



Toelichting gebruik Toolkit

Onderaan elke uitdagingpagina staat een gekleurde balk met gerelateerde uitdagingen. Bij online gebruik van de Toolkit kunt u hiermee doorklikken naar de genoemde uitdagingen.

VERBINDEN VAN INITIATIEVEN

Er zijn veel activiteiten denkbaar die passen bij de ambities van elke Bloeizone, en er worden dan ook uiteenlopende activiteiten en voorzieningen gerealiseerd die passen bij hun wijk of dorp. Niet alles wordt echter door een Bloeizone-initiatiefgroep zelf opgezet. Er zijn namelijk al activiteiten en organisaties binnen en buiten de gemeenschap die goed passen bij de ambities van een Bloeizone. Bloeizone-initiatiefnemers willen graag verbindingen maken met die bestaande activiteiten; zo kan er gezamenlijk worden ingezet op het maken van impact. Het verbinden van initiatieven, hetzij om samen te werken, hetzij ter inspiratie, blijkt niet altijd makkelijk.



Bestaande initiatieven in dorp/wijk

Elke gemeenschap kent organisaties en activiteiten die passen bij de ambities van Bloeizones. Denk aan andere initiatieven, maar ook aan verenigingen, de huisarts en het sociaal wijkteam. Initiatiefnemers geven aan het jammer te vinden als verschillende organisaties in de gemeenschap ongeveer hetzelfde doen zonder samen te werken. Het betrekken van alle relevante organisaties in hun wijk/dorp is niet altijd makkelijk. Maar om efficiënt te werken en de impact van de Bloeizone te vergroten kan samenwerken een krachtig instrument zijn. Uit de gesprekken die het FSP heeft gevoerd, maar ook uit eerder onderzoek, komt naar voren dat gemeenten vaak een beter beeld hebben van alle initiatieven en organisaties in de buurt dan initiatiefnemers (zie bijvoorbeeld Karré & van Meerkerk, 2019; van der Klein et al., 2013). Zulke kennis kan voor individuele initiatieven zeer waardevol zijn.

Ideeën voor acties:

- De gemeente kan een zogenaamde initiatievenkaart maken, met daarop alle burgerinitiatieven en relevante organisaties in een bepaalde wijk of bepaalde dorp. Een gebiedsteam of dorpen-/wijkencoördinator kan dit doen. De kaart moet gemakkelijk vindbaar en toegankelijk zijn voor burgers.
- De dorpen-/wijkencoördinator, of iemand met een vergelijkbare functie, kan als aanspreekpunt optreden als het gaat om het vinden van en verbindingen leggen met andere initiatieven en organisaties in de buurt.
- De gemeente kan het met elkaar in contact laten treden van initiatieven en organisaties faciliteren. Dit kan bijvoorbeeld door het organiseren van (periodieke) bijeenkomsten en het beschikbaar stellen van fysieke ruimtes of online ontmoetingsplaatsen.

Kijk ook de uitdagingen: publiciteit draagvlak inwoners, tijdsbeperving initiatiefnemers





Met andere Bloeizone-initiatieven

Bloeizones hebben behoefte aan contact met soortgelijke initiatieven, zodat ze van elkaar kunnen leren en kunnen praten over gezamenlijke uitdagingen. De gedachte hierachter is dat het creëren van een brede samenwerking, in de regio en in heel Fryslân, de impact van de initiatieven vergroot en daarmee de gezondheid en welzijn van inwoners verbetert. Initiatiefgroepen hebben soms dergelijke contacten al, maar niet iedereen weet waar ze hiervoor terecht kunnen of hoe deze kunnen worden onderhouden. Initiatiefgroepen die nu al op enige manier samenwerken ervaren dat als waardevol.

Ideeën voor acties:

- Wijs één Bloeizone-initiatief als trekker aan. Dit initiatief zal dan graag de kennis en methoden met anderen delen, en verbindt de diverse initiatieven met elkaar. Met deze werkwijze blijft het eigenaarschap bij de Bloeizone-initiatieven. De gemeente moet wel zorgen voor afdoende ondersteuning met mensen en financiën.
- Initiatiefnemers zien ook een rol voor de gemeente weggelegd bij het verbinden van burgerinitiatieven met elkaar en andere organisaties. De gemeente heeft immers vaak een beter overzicht van organisaties dan de inwoners dat hebben. Wederom kan een initiatievenkaart uitkomst bieden, in dit geval dan niet van een bepaalde wijk of van een bepaald dorp, maar voor de gehele gemeente.

Kijk ook de uitdagingen: publiciteit, passieve ambtenaren, tijdsbeperking initiatiefnemers



DRAAGVLAK EN BETROKKENHEID

Het creëren van voldoende draagvlak in de gemeenschap, zowel onder inwoners als organisaties, is voor Bloeizones een wens en een uitdaging. Het liefst willen ze iedereen in de gemeenschap betrekken, zodat de impact van de Bloeizone maximaal is en iedereen ervan kan profiteren. Het betrekken van lokale organisaties gaat vaak makkelijker dan het betrekken van veel inwoners. Een probleem dat regelmatig wordt aangekaart is dat het altijd dezelfde vrijwilligers zijn die betrokken zijn bij burgerinitiatieven. Hun inzet wordt natuurlijk zeer gewaardeerd, maar de Bloeizone-initiatiefnemers willen graag een groter en meer divers deel van hun gemeenschap betrekken. Initiatiefnemers noemen specifiek de oververtegenwoordiging van hbo- en universitair opgeleiden bij de organisatie van en deelname aan activiteiten.



Publiciteit

Om zoveel mogelijk mensen te bereiken is goede publiciteit nodig. Vaak wordt via de lokaal krant gecommuniceerd, en in sommige gevallen via een eigen website of sociale media. Het vinden van de juiste communicatiemethode en -kanalen om daarmee de gewenste doelgroepen te bereiken blijkt een uitdaging voor initiatiefgroepen. Omdat zij kennis en expertise op het gebied van communicatie missen, kunnen zij dit vraagstuk niet altijd zelf oplossen.

Ideeën voor acties:

- Initiatiefnemers zien een rol voor ondersteuningswerkers vanuit de gemeenten, sociaal wijkteams, sociaal-cultureel werkers en andere organisaties; deze professionals kunnen hun kennis en expertise op het gebied van gemeenschapswerk, publiciteit en draagvlak creëren inzetten voor de Bloeizones.
- Bied Bloeizone-initiatieven specifieke ondersteuning in de communicatie naar lastig te bereiken doelgroepen.

Kijk ook de uitdagingen: draagvlak inwoners, tijdsbeperking initiatiefnemers,
betrekken lage SES





Betrekken inwoners met lage sociaaleconomische status (SES)

Een aantal Bloeizone-initiatiefnemers noemt specifiek de oververtegenwoordiging van inwoners met een hogere sociaaleconomische status bij de organisatie van en deelname aan activiteiten. Deze oververtegenwoordiging kan bestaande gezondheidsverschillen vergroten, want in het algemeen doet deze groep het al relatief goed. Om de gezondheidsverschillen te verkleinen en de hele gemeenschap mee te krijgen zouden de initiatiefnemers graag meer inwoners met een lagere sociaaleconomische status willen betrekken.

Ideeën voor acties:

- Door zichtbaarheid en vasthoudendheid worden de activiteiten van een Bloeizone-initiatief uiteindelijk voor alle inwoners een vanzelfsprekendheid. Wanneer gaandeweg steeds meer mensen meedoen en de resultaten zichtbaar worden, willen steeds meer mensen meedoen, is de verwachting. Vanzelfsprekend moeten de activiteiten laagdrempelig zijn en bij voorkeur zo veel mogelijk gratis. Hierdoor kunnen inwoners met een krappe beurs ook meedoen. De gemeente kan activiteiten financieren of ervoor zorgen dat casemanagers en wijkteams gericht gaan samenwerken met de Bloeizone-initiatiefnemers.
- De gemeente kan op zoek gaan naar zogenaamde ervaringsdeskundigen die afkomstig zijn uit de doelgroep en die zich willen inzetten voor de gemeenschap. Door als overheid dit soort initiatiefnemers te steunen of misschien zelfs op te leiden neemt de kans toe dat een grotere groep deelnemers wordt bereikt.
- De gemeente kan financiële middelen en professionals inzetten om samenwerking met lokale scholen ondersteunen om kwetsbare kinderen in beeld te krijgen.
- Mensen met een lagere sociaaleconomische status hebben soms al contact met professionals. Als deze professionals op de hoogte zijn van een Bloeizone-initiatief, kunnen zij die mensen op het bestaan daarvan wijzen.
- Het zijn vaak dezelfde mensen die vrijwillig actief zijn, zogenaamde 'beroepsvrijwilligers' of 'trustees'. Voor gemeenten is het vaak makkelijker om met deze mensen contact te leggen dan met kwetsbare burgers. Waardeer zulke actieve mensen, en moedig ze aan. Maar ga ook met ze in gesprek over het bereik van hun activiteiten. Hebben ze voldoende oog voor hun kwetsbare buurtgenoten? (zie Van der Klein et al., 2013).

Kijk ook de uitdagingen: publiciteit, draagvlak inwoners, tijdsbeperking initiatiefnemers





Draagvlak inwoners

Initiatieven geven regelmatig aan dat het altijd dezelfde vrijwilligers actief zijn, de zogenaamde 'beroepsvrijwilligers'. Hun inzet wordt zeer gewaardeerd, maar de Bloeizone-initiatiefnemers willen graag een groter en meer divers deel van hun gemeenschap betrekken. Ze vinden namelijk dat de vruchten van een Bloeizone door iedereen geplukt moeten worden. Maar het is een onrealistisch verwachting om 100% van een gemeenschap te kunnen betrekken, en daar zijn de initiatiefnemers zich van bewust. Bij velen leeft echter wel de wens om de groep betrokkenen te vergroten.

Ideeën voor acties:

- Het is belangrijk om inwoners van geen verplichtingen op te leggen, dat roept weerstand op. Wel kan de gemeente een rol spelen in het verspreiden van toegankelijke informatie over het belang van een gezonde levensstijl en omgeving. Het liefst in samenwerking met de lokale Bloeizone-initiatieven. Hierbij draagt de gemeente bij aan het bewust zijn over gezondheid en de bekendheid van de bloeizone-initiatieven.
- Een initiatief door mensen uit de lokale omgeving wordt sneller geaccepteerd en vertrouwd (Beers et al., 2019). Als gemeenten is het van belang om niet het initiatief te "claimen" of voor eigen gewin neer te zetten. De gemeenten moeten het eigenaarschap dus bij de inwoners laten.

Kijk ook de uitdagingen: publiciteit, verbinden initiatieven, betrekken lage SES, tijdsbeperking initiatiefnemers





SAMENWERKEN MET GEMEENTEN

Niet alle Bloeizone-initiatieven hebben een vast aanspreekpunt bij de gemeente, hierdoor moet er vaak veel moeite gedaan worden om de juiste persoon te vinden. Initiatiefnemers die wel één vast aanspreekpunt hebben, ervaren dit als positief. Daarnaast wordt door meerdere Bloeizone-initiatiefnemers een verschil gesignaleerd tussen afdelingen binnen de gemeente. Met de ene afdeling is het soms veel prettiger samenwerken dan met de andere.

Hoewel de meeste initiatiefnemers graag willen samenwerken met de gemeente, zien ze een toekomst voor zich zonder een grote rol voor de gemeente. Een Bloeizone is iets wat voor en door de gemeenschap zelf wordt gerealiseerd. Bovendien zijn velen sceptisch ten opzichte van een goede langdurige samenwerking. Vaak genoemde problemen zijn de scoringsdrang van politici en het enorme verloop binnen gemeenten (zie bijvoorbeeld ook De Moor et. al., 2020; Meerstra-de Haan et. al., 2020).

Ook hebben gemeenten regelmatig de ambitie om meer van onderop beleid te maken. Dit betekent dat ze hun beleid willen baseren op de wensen van inwoners. Voor gemeenten is dit nog wel een uitdaging, want ze zijn nog vaak geneigd om plannen te maken waarin burgerinitiatieven de uitvoerders zijn. Dan wordt er dus niet vanuit de wensen van inwoners, maar vanuit de wensen en ambities van de gemeente geredeneerd. Dat de Bloeizones behoefte hebben aan een luisterend oor, in plaats van een kant-en-klaar plan, blijkt uit vrijwel alle interviews.



Vindbaarheid ambtenaren

Voor Bloeizone-initiatieven kan het vinden van de juiste persoon binnen de gemeente lastig zijn. Dit wordt als onnodig bureaucratisch ervaren en werkt demotiverend (zie ook Van Zuylen, 2010), want het kost de initiatiefnemer veel energie en tijd om in gesprek te komen met de gemeente. Ook worden er verschillen gesignaleerd tussen afdelingen binnen de gemeente. Met de ene afdeling is de samenwerking efficiënt en productief, terwijl de samenwerking met een andere afdeling van dezelfde gemeente soms erg moeizaam verloopt. De initiatiefnemer moet lang wachten of wordt van de kast naar de muur gestuurd. De verschillen tussen gemeente-afdelingen komen ook vaak naar voren wanneer initiatiefnemers met meerdere afdelingen tegelijk te maken krijgen. Dit gebeurt regelmatig, omdat de activiteiten van de Bloeizones vaak raakvlakken met meerdere beleidsdomeinen hebben. Wanneer meerdere afdelingen betrokken moeten worden blijkt de organisatie van de gemeente vaak erg stroperig en verkokerd te zijn. De interne communicatie en samenwerking tussen afdelingen van de gemeente lijkt vaak gebrekkig (zie ook Van der Steen et. al., 2014; Karré & van Meerkerk, 2019).



Ideeën voor acties:

- Creëer één vast aanspreekpunt bij de gemeente. Sommige Bloeizones hebben zo'n aanspreekpunt, en ervaren dit als positief. Voorwaarden zijn dan wel dat dit aanspreekpunt goed bereikbaar en enthousiast is, graag creatief meedenkt, en luistert naar de wensen van de inwoners. Bovendien moet zo'n aanspreekpunt heel veel kennis hebben van het gemeentelijke beleid, of efficiënt contact kunnen leggen met alle afdelingen in de gemeente.
- Er kan worden gewerkt aan de houding/cultuur binnen de gemeente. Goed communiceren met Bloeizone-initiatieven zou binnen alle onderdelen van de gemeentelijke organisatie prioriteit moeten hebben. Daarbij is het van belang dat relevante medewerkers binnen de gemeente op de hoogte zijn van de burgerinitiatieven en wie daarvan het aanspreekpunt is. Zo krijgen Bloeizone-initiatieven snel en in de juiste taal antwoorden op hun vragen en ideeën.
- Open communicatie over het beleidsproces is belangrijk. Burgers weten vaak niet wat de werkwijze van overheidsorganisaties is, en dat zaken vaak enige tijd in beslag nemen als er bijvoorbeeld over afgestemd moet worden met verschillende beleidsdomeinen. Hier eerlijk over communiceren en het doen van verwachtingsmanagement kweekt begrip.
- Geef collega's die het niet erg vinden om 'lastig' te zijn binnen de gemeente de ruimte om samenwerking tussen afdelingen teweeg te brengen (Van Zuylen, 2010).

Kijk ook de uitdagingen: tijdsbeperking initiatiefnemers, beperkende beleidskaders





Beperkende beleidskaders

Voor ambtenaren is creatief meedenken met Bloeizone-initiatieven soms makkelijker gezegd dan gedaan. Zij hebben immers te maken met de aanwezige beleidskaders en moeten rekening houden met het algemeen belang in een gemeente. Belangrijke uitdagingen voor ambtenaren die willen helpen zijn; het expliciteren van de verbinding tussen de ambities van Bloeizones en de ambities van de gemeente, en niet bang te zijn om afgestraft te worden voor het denken in mogelijkheden in plaats van risico's. Een gerelateerd probleem dat door initiatiefnemers wordt gesignaleerd is de afrekencultuur binnen gemeenten. Individuele ambtenaren moeten hun keuzes vaak verantwoorden, waardoor de bereidheid om creatief met de beleidskaders om te gaan afneemt. Uit eerder onderzoek blijkt ook dat beleidsmakers vaak bang zijn om te leren van fouten en liever van tevoren afspraken maken om risico's te verminderen (zie bijvoorbeeld Weterings & Verwoerd, 2020). Het is spannend, en vaak moeilijk, voor ambtenaren om buiten de bestaande beleidskaders te denken (zie ook De Moor et. al., 2020; Meerstra-de Haan et. al., 2020). Zo'n risicomijdende instelling werkt beperkend als het gaat om creatief mee te denken met Bloeizone-initiatieven.

Ideeën voor acties:

- Het gemeenschappelijk belang van Bloeizone-initiatieven voor de gemeente kan bij bestuurders geagendeerd worden. Als dit leidt tot begrip en steun, dan kan het voor ambtenaren gemakkelijker om creatief met beleidskaders om te gaan.
- Neem bij het ontwerpen van (gezondheids)beleid de inbreng van Bloeizone-initiatieven mee. Beleid sluit dan vaak beter aan bij wat Bloeizone-initiatieven nodig hebben. Randvoorwaarde hierbij is wel dat er open gecommuniceerd wordt over hoe en de snelheid waarmee een beleidsproces verloopt. Ook moet duidelijk zijn wat met de input van de initiatieven gedaan wordt.
- Ambtenaren die bij de ondersteuning van initiatieven al het huidige beleid van de gemeente als startpunt nemen, lopen onvermijdelijk tegen problemen aan. Het is beter om de mogelijkheden van het Bloeizone-initiatieven als startpunt te nemen, en daarna te bekijken hoe die in het huidige beleid passen. Veel doelen en ambities van de Bloeizones komen overeen met de brede gezondheidsambities van gemeenten. Die overeenkomsten kan een ambtenaar gebruiken om gemeentelijke ondersteuning te verantwoorden.
- Maak een gemeentelijke visie op diverse burgerinitiatieven en breng deze initiatieven onder de aandacht van de hele organisatie (Van Zuylen, 2010). Zodat ambtenaren van hun bestaan af weten en bekend zijn met de kijk van de gemeente om hen te ondersteunen.
- Maak een overzicht van alles wat de gemeente al doet ter ondersteuning en het aanwezige beleid voor burgerinitiatieven. Hierdoor wordt inzichtelijk waar het aan schort, of waar belemmeringen zitten. Bovendien kun je met zo'n overzicht gemakkelijk iedereen in de gemeente op de hoogte houden van het beleid en de activiteiten van de gemeente (zie bijvoorbeeld de Preventiematrixen van NCJ; De Moor, 2020).
- Geef waardering aan collega's die zich inspinnen voor Bloeizone-initiatieven (Van Zuylen, 2010).

Kijk ook de uitdagingen: tijdsbeperking initiatiefnemers, voorwaarden subsidie

passieve ambtenaren, vindbare ambtenaren





FINANCIËN EN TIJD

Meerjarige financiële stabiliteit is een wens van veel Bloeizone-initiatieven. Wat financiële ondersteuningsbehoeften betreft verschillen ze echter best veel van elkaar. Sommigen geven aan geen of weinig behoefte aan geld te hebben, terwijl anderen het liefst structurele financiering van de gemeente ontvangen. Een aantal Bloeizones kijkt naar andere subsidiemogelijkheden. Uitdagingen die worden benoemd zijn het vinden van de beschikbare geldpotjes, en de complexiteit van subsidieaanvragen. Het gaat dan vooral om de aanvraag van subsidies, niet om het zomaar krijgen van geld.



Tijdgebrek initiatiefnemers

Veel initiatiefnemers doen Bloeizone-werkzaamheden in hun vrije tijd. Naast een reguliere baan, houden ze zich in de avonden en op vrije dagen bezig met de Bloeizone. Dit betekent in veel gevallen dat er slechts beperkte tijd beschikbaar is. Mensen die zich als initiatiefnemers inzetten voor hun gemeenschap zijn vaak gemotiveerd om die gemeenschap vooruit te helpen. Ze offeren dan ook hun vrije tijd hiervoor op. Als de werkzaamheden voor het initiatief echter te veel tijd en energie gaan kosten bestaat het risico op burn-out-verschijnselen (zie bijvoorbeeld ook Salemink et al., 2017). Dit is natuurlijk onwenselijk. Anderzijds zijn ook veel initiatiefnemers gepensioneerd. Zij hebben vaak meer tijd tot hun beschikking, maar ook zij willen een goede balans.

Ideeën voor acties:

- Vermijd dat initiatiefnemers verzeild raken in de bureaucratische communicatie van de gemeente, door één vast aanspreekpunt voor ze te hebben. Deze persoon moet veel kennis hebben van het gemeentelijke beleid, en efficiënt contact tussen verschillende afdelingen kunnen leggen.
- Om de motivatie bij vrijwilligers hoog te houden helpt het als zij erkenning en waardering krijgen voor hun inzet. Gemeenten kunnen hieraan bijdragen door regelmatig aandacht te besteden aan de activiteiten van de bloeizone-initiatieven op hun communicatiekanalen. Vrijwilligers die zich veel inzetten voor hun gemeenschap kunnen in het zonnetje worden gezet (Van Zuylen, 2010). Daarnaast kunnen betrokken ambtenaren ook langskomen en deelnemen aan activiteiten van de initiatieven. Het laten zien van hun gezicht wordt dan ook erg gewaardeerd door de initiatiefnemers. Hierbij moet wel opgepast worden dat niet te veel van het succes door de gemeente wordt opgeëist.

Kijk ook de uitdagingen: voorwaarden subsidie, passieve ambtenaren, vindbare ambtenaren





Tijdrovende aanvraag subsidie

Het doen van subsidieaanvragen is een tijdrovend proces. Het begint bij het vinden van de beschikbare potjes. Daarna moet de aanvraag uitgebreid gemotiveerd worden. Ten slotte kost het wachten op uitsluitel ook de nodige tijd.

Ideeën voor acties:

- Het vinden van de juiste subsidie kan al veel tijd in beslag nemen. Een toegankelijk overzicht van beschikbare gemeentelijke subsidies kan helpen deze tijd tot een minimum te beperken. Een extra stap zou het opzetten van een subsidie-loket bij de gemeente zijn.
- In aanvulling op gemeentelijke subsidies is het mogelijk om een overzicht te maken van mogelijkheden voor financiering die er zijn bij andere instanties.
- Het aanbieden van mondelinge ondersteuning bij het aanvragen van subsidie is wenselijk. Hierbij kan het helpen om de contactgegevens van bijvoorbeeld dorps-/wijkcoördinatoren te vermelden op subsidieformulieren.

Kijk ook de uitdagingen: publiciteit, draagvlak inwoners, tijdsbeperking initiatiefnemers





Voorwaarden en eisen bij subsidies

Initiatiefnemers realiseren zich dat de overheid het algemeen belang moet dienen, en dus niet zomaar geld en hulp aan één groep kan geven. Ze hebben er daarom begrip voor als er eisen worden verbonden aan een subsidie. Die eisen moeten echter niet de vorm van 'targets' krijgen. Burgerinitiatieven zijn informelere organisaties en niet reguliere bedrijven. Voor initiatiefnemers is het vaak moeilijker om resultaten meetbaar en zichtbaar te maken. Het is daarom onrealistisch om met burgerinitiatieven harde resultaatafspraken te maken. Dit is soms echter nog wel de praktijk (zie ook De Moor et. al., 2020; Bisschops & Beunen, 2018). Bovendien willen de initiatiefnemers niet de uitvoerders worden van een plan van de gemeente. Eerdere onderzoeken laten ook zien dat te veel bemoeienis vanuit de gemeente schadelijk is voor de motivatie en het gevoel van eigenaarschap bij initiatiefnemers (zie bijvoorbeeld De Haan et. al., 2019; Igalla et. al., 2019).

Ideeën voor acties:

- Het helpt om de voorwaarden waaraan voldaan moet worden zo laagdrempelig mogelijk te houden. De gemeente kan bijvoorbeeld samen met de Bloeizone-initiatieven bespreken hoe de impact of resultaat kan worden gemeten. Uiteraard is de ruimte hier tot op zekere hoogte beperkt omdat verantwoord moet worden hoe er met publiek geld wordt omgegaan. Een subsidieaanvraag mag best tijd en moeite kosten, maar moet niet moeilijker gemaakt worden dan nodig is.
- Subsidies komen niet altijd vanuit de gemeente. Ook zorgverzekeraars hebben hierbij een rol. Initiatiefnemers vinden dat zij een verantwoordelijkheid hebben voor het financieel ondersteunen van de Bloeizones, omdat die zorgen voor een gezondere gemeenschap. Gemeenteambtenaren kunnen proberen dit (informeel) te stimuleren.
- De gemeente moet zich realiseren dat leden van een initiatief vaak niet-egoïstische motivaties hebben, zoals gemeenschapsgevoel en zingeving (Beers et al., 2019). Ze willen iets voor hun gemeenschap betekenen en niet voor eigen gewin. Initiatiefnemers hebben geen plannen om het geld te misbruiken. Deze realisatie kan de drang om veel harde eisen te stellen verminderen.

Kijk ook de uitdagingen: tijdsbeperking initiatiefnemers, voorwaarden subsidie

passieve ambtenaren, vindbare ambtenaren





// LITERATUUR

Beers, P.J., Oxenaar, S., & Notermans, I. (2019). Burgers, overheden, en de transitie naar aardgasvrije wijken. DRIFT.

Bisschops, S., & Beunen, R. (2018). A new role for citizens' initiatives: the difficulties in co-creating institutional change in urban planning. *Journal of Environmental Planning and Management* 62(1), 72-87.

Karré, P.M., & van Meerkerk, I. (2019). Samen werken aan de wijk: Een bestuurskundige reflectie op de relatie tussen wijkcoöperaties en gemeente in Rotterdam.

Van der Klein, M., Stavenuiter, M., & Smits van Waesberghe, E. (2013). Het begint bij de burger: Dilemma's van gemeenten bij initiatieven van burgers in zorg en welzijn. Verwey Jonker Instituut.

Meerstra-de Haan, E., Haartsen, T., Meier, S., & Strijker, D. (2020). An initiators' perspective on the continuity of citizens' initiatives in rural areas. *Rural Sociology* 85(1). 213-234.

De Moor, T. (2020). Essay 'De prosociale burger als copiloot'.

De Moor, T., Duffhues, T., Karlas, E., & Veldsink, C. (2020). Krachtiger als collectief: uitdagingen van burgerinitiatieven in Nederland, anno 2020.

Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) (2022). De Preventiematrix.

Salemink, K., Strijker, D., & Bosworth, G. (2016). The Community Reclaims Control? Learning Experiences from Rural Broadband Initiatives in the Netherlands. *Sociologia Ruralis* 57(S1), 555-575.

Van der Steen, M., Scherpenisse, J., Hajer, M., van Gerwen, O.J., & Kruitwagen, S. (2014). Leren door doen: overheidsparticipatie in een energieke samenleving.

Weterings, A., & Verwoerd, L. (2020). Verkennen waar wat werkt: vormgeven aan lerend en adaptief beleid. Planbureau voor de Leefomgeving.

Blom, R., Bosdriesz, G., Heijden, J. van der, Zuylen, J. van, Schamp, K. (2010). Help een burgerinitiatief! De faciliterende ambtenaar: werkboek met informatie, suggesties en tips voor gemeenteambtenaren die te maken hebben met initiatieven van burgers. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.



Fries Sociaal Planbureau
Doelestraat 8a
8911 DX Leeuwarden
(058) 234 85 00
info@fsp.nl
www.fsp.nl